

# СИМВОЛИ УКРАЇНСТВА



Символіка — своєрідна візитна картка країни. Історично склалося так, що кожна країна має свої державні, військові та народні символи.

Державні символи — закріплені в законодавстві країни офіційні знаки, чи звукові вираження, що в короткій формі виражають одну чи кілька ідей політичного або історичного характеру і символізують суверенітет держави. Відповідно до 20-ї статті Конституції України визначено, що державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України, які є розпізнавальними знаками країни.

Військова символіка включає в себе військові прапори, державні та відомчі нагороди й відзнаки, нагрудні знаки військової доблесті, нарукавні знаки, емблеми родів військ та служб, зразки уніформи різних формувань тощо.

Народні символи — це те, що найбільше любить і шанує даний народ. В одних народів їх більше, в інших менше. Називаючи народний символ, можна дізнатися, про яку країну йде мова. Українці мають свої народні символи, які стоконвіку шанують і бережуть — це батьківська хата, материнська пісня, святий хліб, вишитий рушник, червона калина, зажурена верба, хрещатий барвінок, дивовижна писанка, вірний своєму краю лелека. Всі вони не лише наші давні і добрі символи, а й наші обереги.

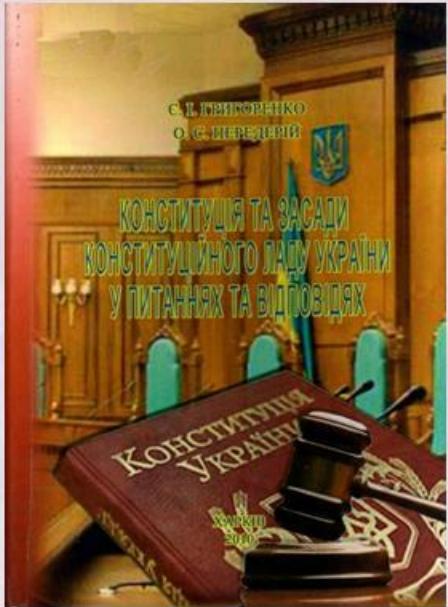
Якщо Ви маєте бажання більше дізнатися про символіку нашої держави пропонуємо ознайомитися з виданнями з фонду бібліотеки представленими в нашему медіа-огляді.





Де найкраще місце на землі  
Де зелені хмари яворів  
Заступили неба синій став,  
На стежині сонце я зустрів,  
Привітав його і запитав:  
— Всі народи бачиш ти з висот,  
Всі долини і гірські шпилі.  
Де ж найбільший на землі народ?  
Де ж найкраще місце на землі? —  
Сонце усміхнулося здаля:  
— Правда, все я бачу з висоти.  
Всі народи рівні. А земля  
Там найкраща, де вродився ти!  
Виростай, дитино, й пам'ятай:  
Батьківщина — то найкращий край!

Дмитро Павличко «Де найкраще місце на землі»



Григоренко Є. І. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях : навч. посібник / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. — Харків : ХУПС, 2010. — 172 с.

У навчальному посібнику наводяться стислі, лаконічні відповіді на найважливіші питання про Конституцію як Основний Закон України. На сторінках видання автори розкривають комплекс найважливіших питань, що характеризують конституційний лад України: державний суверенітет, народовладдя, громадянства, державної символіки та ін.

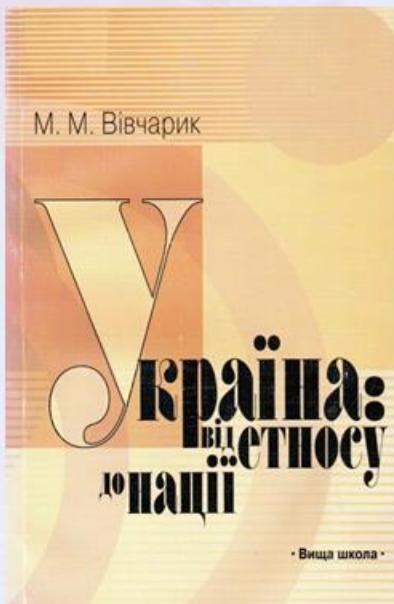
Посібник призначений для студентів та викладачів юридичних вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться питаннями конституційного права.

Вівчарик М. М. Україна : від етносу до нації : навч. посібник / М. М. Вівчарик. — Київ : Вища школа, 2004. — 240 с.

У цьому посібнику на підставі поглиблого комплексного аналізу розкрито найважливіші чинники й етапи формування української нації.

У виданні наголошено на величезному значенні рідної мови в системі культурно-історичних надбань української нації. Простежується роль церкви, національної символіки в контексті формування української нації.

Для студентів вищих навчальних закладів.





УКРАЇНСЬКА  
ЄТНІЧНА  
НАЦІЯ



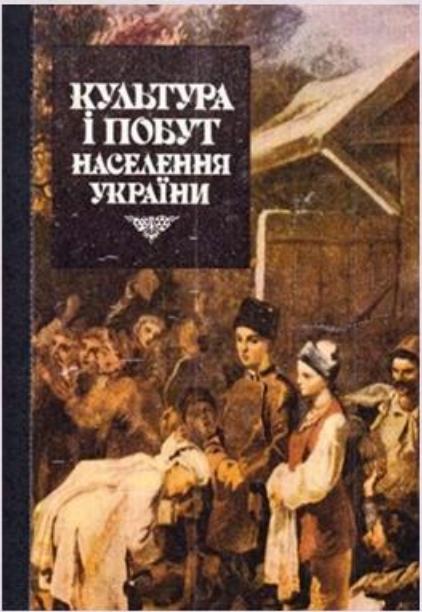
Горєлов М. Є. Українська етнічна нація / М. Є. Горєлов, О. П. Моця,  
О. О. Рафальський. — Київ: Еко-продакшн, 2012. — 192 с.

Автори цієї книги, у продовження своїх попередніх досліджень, розглядають цікаву і ще не до кінця вирішену проблему формування сучасної української нації, акцентуючи увагу не на політичній, а на етнічній складовій, відслідковуючи шлях попередників сучасних українців від ХІХ ст. до сьогодення. Для усіх, хто цікавиться історичним розвитком України.



Пономарев А. П. Українська етнографія : курс лекцій / А. П. Пономарев. — Київ: Либідь, 1994. — 320 с. : іл.

Пропонований курс українського народознавства визначається широким тематичним розмаїттям. Окрім традиційних проблем походження, чисельності та розселення українців, їхнього громадського й сімейного життя та ін., висвітлюються такі актуальні питання, як національна ідея та національна самосвідомість, національний характер та національна символіка, етнічні стереотипи, народний етикет тощо.



Культура і побут населення України : навч. посібник / В. І. Наулко [та ін.]. — 2-тє вид., доп. та перероб. — Київ: Либідь, 1993. — 288 с. : іл.

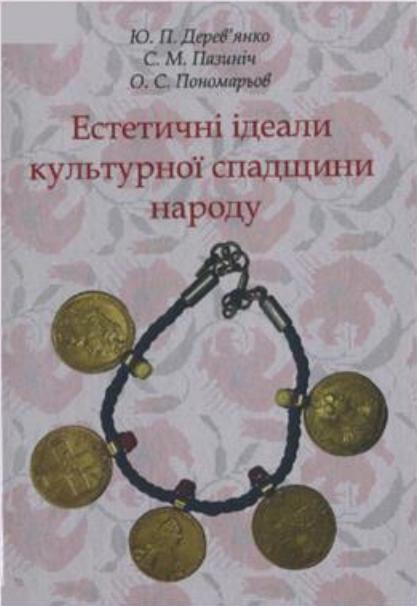
Перше видання цієї книжки стало водночас і першим знайомством читача з оригінальним систематизованим посібником з українського народознавства. У другому, доповненному і переробленому виданні з урахуванням новітніх даних подано огляд основних етапів етнічної історії України, розвитку різноманітних сфер матеріальної та духовної культури її населення, містяться відомості про українську діаспору та її культурні надбання.



Ковалъчук, О. В. Українське народознавство : книга для вчителя / О. В. Ковалъчук. — Київ: Освіта, 1994. — 176 с.

У книжці досліджуються основні питання українського народознавства: походження традицій та обрядів, значення народної символіки в ужитковому мистецтві, описуються прийоми народної медицини та системи передбачення погоди, подаються цікаві матеріали з народної демонології, використовуються фольклорні тексти.

Розраховано для вчителів, керівників гуртків та широкого кола читачів.



Дерев'янко Ю. П. Естетичні ідеали культурної спадщини народу / Ю. П. Дерев'янко, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов ; заг. ред. О. С. Пономарьов. — Харків : Раритети України, 2012. — 268 с. : іл.

У книзі проаналізовано сутність феномену культури та його місце в системі детермінантів суспільного розвитку, показано єдність матеріальної і духовної культури й розкрито роль культурно-історичних традицій народу. Теоретичний аналіз супроводжує розгляд історичних реліквій народного декоративного мистецтва та відповідні ілюстрації.

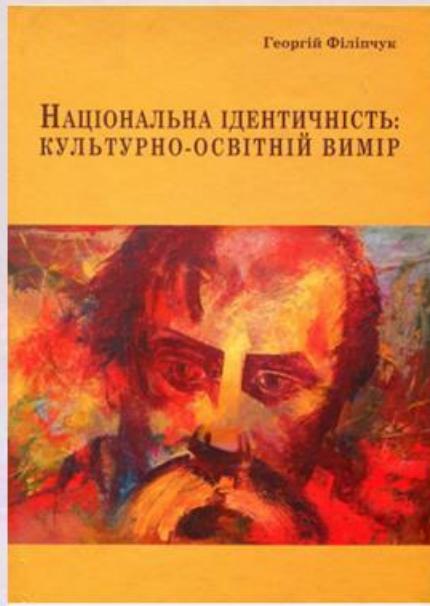
Видання призначено для мистецтвознавців, істориків і філософів культури, студентів та аспірантів, а також для всіх, хто цікавиться культурно-історичними традиціями народу.

Сергійчук В. І. Доля української національної символіки / В. І. Сергійчук ; Товариство «Знання». — Київ : Знання, 1990. — 48 с. — (Час і суспільство ; № 2).

Автор розповідає про походження української національної символіки, багатовікові традиції використання жовто-блакитних прапорів, тризуба, бунчуків, гербів на українських землях.

Брошюра розрахована на лекторів, пропагандистів, широке коло читачів.





Філіпчук Г. Г. Національна ідентичність: культурно-освітній вимір : монографія / Георгій Філіпчук. — Чернівці: ДрукАрт, 2016. — 304 с.

У монографії висвітлюються важливі проблеми націо-державотворчих процесів, обґрунтуються сутнісні завдання щодо реалізації головного пріоритету — виховання української нації. Провідне місце займає питання про роль національної культури та освіти у формуванні суспільної свідомості українців.

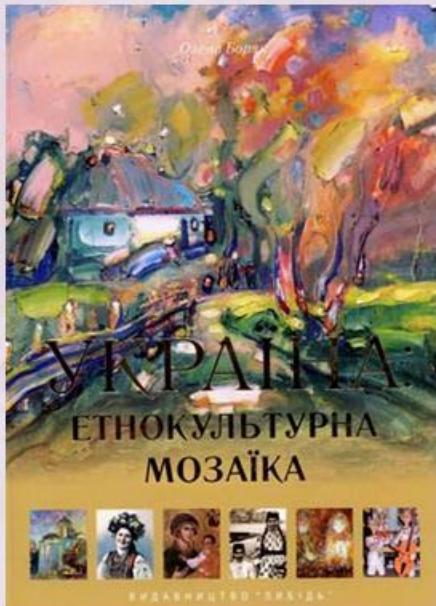
Основний лейтмотив роботи — утвердження цінностей національної Ідеї в усіх життєвих сферах буття Українського народу. Висловлені в роботі думки, оцінки, погляди можуть бути корисними для всіх, кому не байдужа доля свободолюбної, соборної, духовної, націетворчої України.



Багнюк А. Символи Українства : художньо-інформаційний довідник / Анатолій Багнюк. — Тернопіль: Новий колір, 2008. — 828 с.

Дане видання — це художньо-інформаційний довідник, який в популярній формі розкриває значення і зміст античних, християнських і національних символів та образів, які на думку автора, належать до основи української духовності.

Пропонується викладачам та студентам вищих навчальних закладів і вчителям та учням загальноосвітніх навчальних закладів, а також всім, хто цікавиться проблематикою духовної культури.



Боряк О. О. Україна : етнокультурна мозаїка / О. О. Боряк. — Київ : Либідь, 2006. — 328 с. : іл.

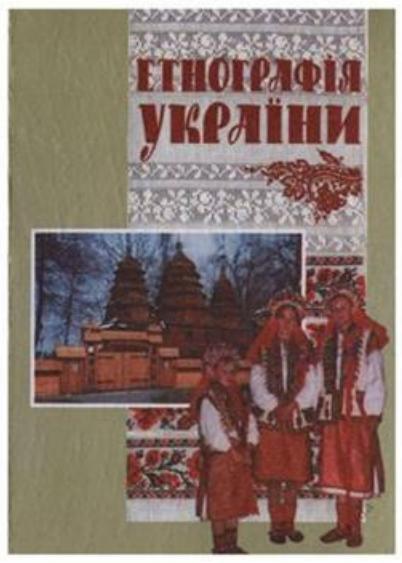
В етнокультурологічних нарисах, присвячених традиційному буттю пересічного українця ХІХ - першої половини ХХ ст., йдеться про свята й будні, звичаї та обряди, повір'я і символіку та багато що інше. Разом зі свідченнями очевидців, узагальненнями дослідників та маловідомим ілюстративним матеріалом із архівів та малярських майстерень усе це складає своєрідну мозаїчну панораму народного світосприйняття.

Для всіх, хто цікавиться українською минувшиною.



Супруненко В. П. Народини. Витоки нації: символи, вірування, звичаї та побут українців / Володимир Супруненко. — Запоріжжя : Берегиня, 1993. — 136 с. — (Споконвічне).

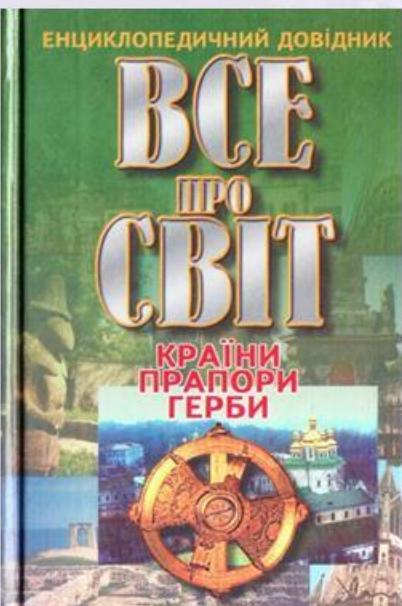
У книзі відомого дослідника духовної та матеріальної культури українського народу В. П. Супруненка вміло відтворена цілісна етнологічна картина України від найдавніших часів. Автор дає відповіді на питання: Хто ми? Звідки? Які ми? Чим жив наш народ на протязі своєї історії?



Етнографія України : навч. посібник / ред. С. А. Макарчук. — 2-ге вид., перероб. та доп. — Львів: Світ, 2004. — 520 с. : іл.

У посібнику розглядаються питання про походження й етапи розвитку українського народу, його традиційну матеріальну та духовну культуру, сімейні та календарні звичаї та обряди, народне звичаєве право, способи та знання лікування людей і тварин, передбачення погоди, метрології, морально-етичні стереотипи поведінки, етичні норми, традиційні форми виховання тощо.

Для студентів вищих навчальних закладів і всіх, хто цікавиться етнографією рідного краю.



Все про світ. Країни. Прапори. Герби : енциклопедичний словник / відп. за вип. М. Ілляш. — Київ: Школа, 2001. — 622 с.

У довіднику містяться різнобічні відомості про країни світу: нові статистичні дані, описання клімату, географічна і політична характеристики, перелік визначних і пам'ятних місць та ін. Щодо кожної держави поряд з історичним матеріалом подається і найсучасніша інформація.



Карпов В. Військова символіка держави / В. Карпов, Д. Табачник. — Київ : Либідь, 2007. — 296 с. : іл.

У книзі висвітлено процес формування військової символіки України з часу проголошення її незалежності. Представлені основні етапи становлення військової символіки в контексті загальнонаціональних державних символів. Автори розкривають головні віхи виникнення символіки українського війська, аналізують основні етапи її розвитку.

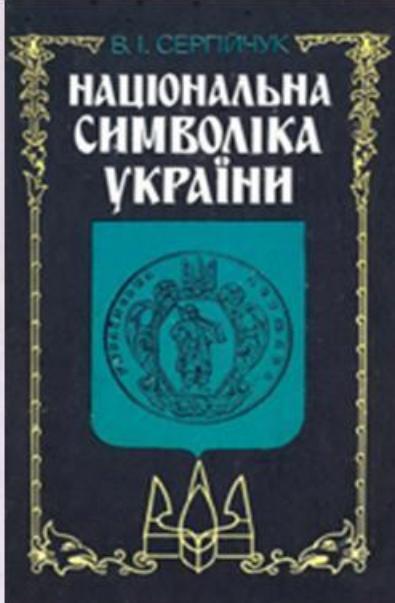
Книга розрахована на військовослужбовців, науковців, широкий загал читачів.

Слов'янський світ : ілюстрований словник-довідник міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їхніх відгуків у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інших народів / упоряд. О. А. Кононенко. — Київ : Асоціація ділового співробітництва «Український міжнар. культ. Центр», 2008. — 784 с. : іл.

Словник-довідник складається з 27 розділів, містить близько 1000 статей. Його структура побудована таким чином, щоб всебічно розкрити читачеві світ слов'ян, пояснити зміст їх вірувань та символіки — космічної, рослинної, тваринної, календарної, обрядової.

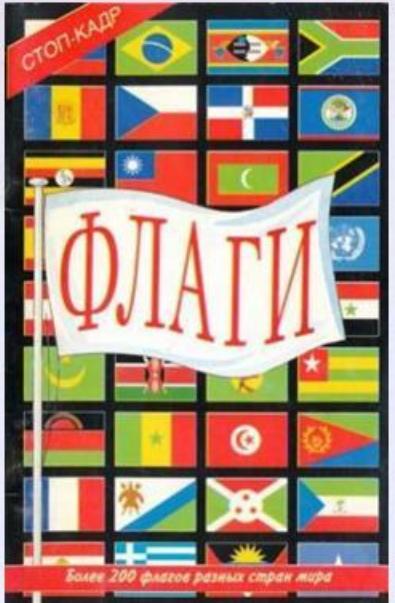
Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться історією, традиціями та віруваннями українців.





Сергійчук В. І. Національна символіка України : для серед. та стп. шк. віку / В. І. Сергійчук ; худож. Л. В. Демчишин. — Київ : Веселка, 1992. — 109 с.

Сьогодні в час відродження національної самосвідомості, гостро постає проблема української символіки. Правильну відповідь може дати лише ретельне вивчення історичних джерел, котрі збереглися дотепер. Читач відкриє для себе багато нового й цікавого, познайомившись із маловідомою інформацією про традиції використання нашим народом гербів, прапорів, гімнів протягом тисячоліть. І зауважить, що у священних символах України народ праугув відобразити ясні зорі, і тихі води і край веселий, і мир хрещений, і славу, і волю...



Крэмптон У. Флаги / У. Крэмптон ; пер. с англ. О. Корчагина. — Москва : Махаон, 1999. — 32 с. : ил. — (Стоп-кадр).

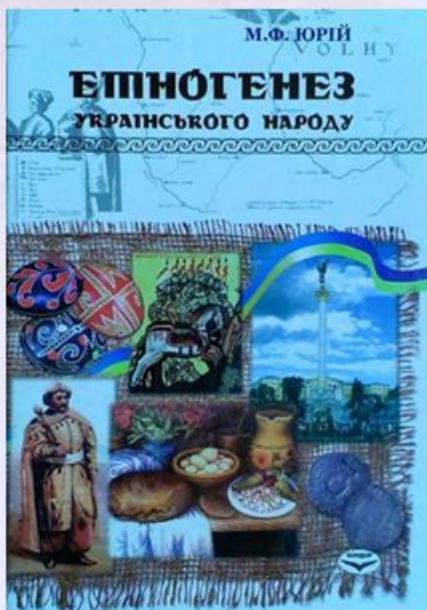
У світі понад 180 держав, і у кожного з них є власний прапор. Прапори бувають у організацій, об'єднань, корпорацій, міст, є навіть персональні прапори у окремих людей. У книзі ти знайдеш фотографії прапорів усіх країн світу, а також цікаві відомості з історії їх створення. Книга підкаже тобі, як придумати і зробити свій власний прапор.



Пономарсьов А. П. Етнічність та етнічна історія України : курс лекцій / Анатолій Пономарсьов ; гол. ред. С. Головко. — Київ: Либідь, 1996. — 272 с.

Ця книга — про історію українського народу, зацікавленість якою в нашому суспільстві пов'язана не тільки з прагненням осягнути історичний досвід, так необхідний для сьогоднішнього державотворення, а й із внутрішньою потребою людей глибше зrozуміти свій родовід й духовні витоки нації, пізнати механізм єднання колись розрізнених племен й етнотериторіальних утворень у цілісну націю.

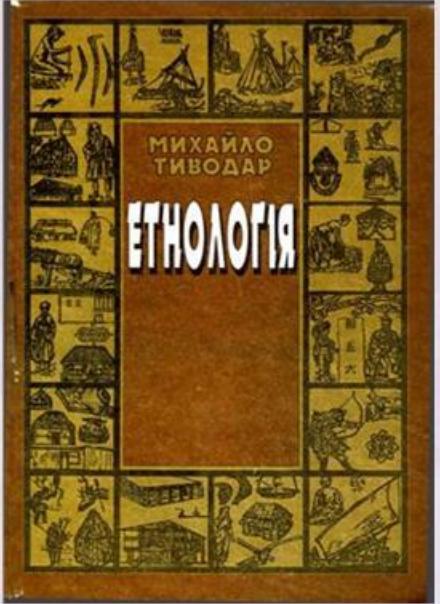
Книга рекомендована для студентів ВНЗ.



Юрій М. Ф. Етногенез українського народу : навчальний посібник / М. Ф. Юрій. — 3-є вид., доп. і перероб. — Київ: Кондор, 2008. — 262 с.

Книга присвячена найактуальнішим проблемам сучасної української історичної науки — етногенезу українського народу та його менталітету. Написана під незвичним для читача історичним, біологіко-географічним, психологічним та культурологічним кутом зору.

Видання адресовано викладачам, учителям, усім, хто цікавиться минулим і сучасним українського народу.



Тиводар М. Етнологія : навч. посібник / Михайло Тиводар. — Львів : Світ, 2004. — 624 с.

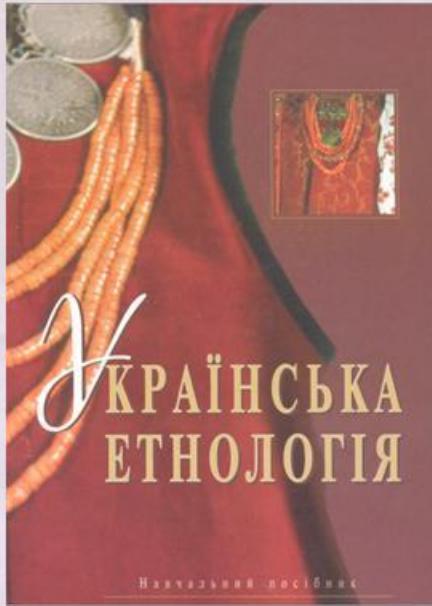
У посібнику досліджено місце етнології у системі гуманітарних наук, охарактеризовано джерела, методи і методики дослідження, розкрито шляхи її формування як самостійної науки, проаналізовано школи, напрями тощо. В окремих розділах дається аналіз основних понять етнології, розкриваються сутність і природа етносу, особливості його існування в часі, висвітлюються теоретичні проблеми етногенезу і етнічної історії та характеризуються культурно- побутові особливості етнічних спільнот у минулому і сьогодені.

Для студентів гуманітарних факультетів вузів.



Карпов В. В. Українська військова символіка = Ukrainian Military Symbols / В. В. Карпов, Д. В. Табачник. — Київ : Либідь, 2004. — 272 с. : іл.

У книзі вперше висвітлюється система військових символів у сучасних Збройних Силах України. Представлені у цьому виданні прапори всіх видів Збройних Сил, державні та відомчі нагороди, знаки класної класифікації та нарукавні знаки військовослужбовців є елементами системи, опрацьованої за роки незалежності України.



Українська етнологія : навч. посібник / В. Борисенко [та ін.] ; ред. В. Борисенко. — Київ:Либідь,2007. — 400 с.

У посібнику аналізуються теоретичні проблеми української етнології, пов'язані з етногенезом українців, формуванням регіональної специфіки тощо. З нових позицій висвітлюється історія розвитку етнологічної науки. Традиційна культура українців — житло, одяг, харчування, звичаї, обряди, вірування — розглядаються з урахуванням сучасних соціально-економічних змін.



Сергійчук В. І. Символіка суверенності — синьо-жовта / Володимир Сергійчук. — Київ : Фотовідеосервіс, 1993. — 78 с. — (Б-ка українця ; № 3-2).

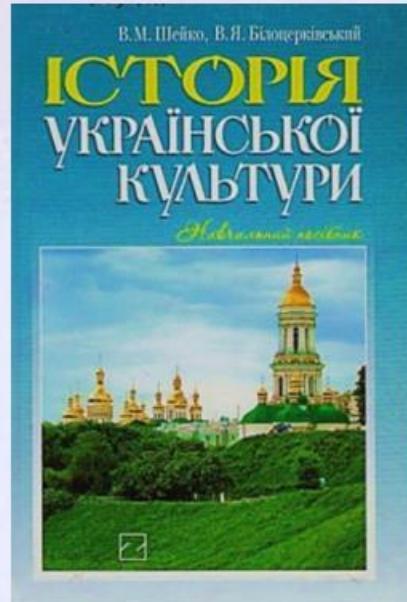
У виданні висвітлюється історія української національної символіки та боротьби за її утвердження в Україні наприкінці 80-х – на початку 90-х років. Для широкого кола читачів.



Скуратівський В. Т. Український рік : розповіді / Василь Скуратівський. — Київ : Веселка, 1996. — 238 с. : іл. — (Живиця).

Ця книга — своєрідна енциклопедія українського народознавства, яка увібрала в себе значний досвід народних спостережень про погоду, розповіді про походження назв місяців, тижнів, днів, про те, коли краще розпочинати й завершувати ту чи іншу роботу тощо.

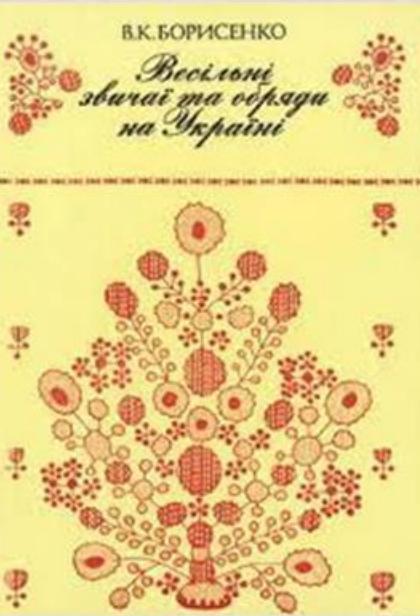
Розрахована на широке коло читачів.



Шейко В. М. Історія української культури : навч. посібник / В. М. Шейко, В. Я. Білоцерківський. — Київ : Знання, 2010. — 272 с.

Розглядаються історія і теорія становлення та розвитку української культури в контексті еволюції світової цивілізації. Аналізуються та узагальнюються сучасні тенденції розвитку культури України. Навчальний посібник значною мірою створено на основі архівних матеріалів, досі не введених у науковий обіг.

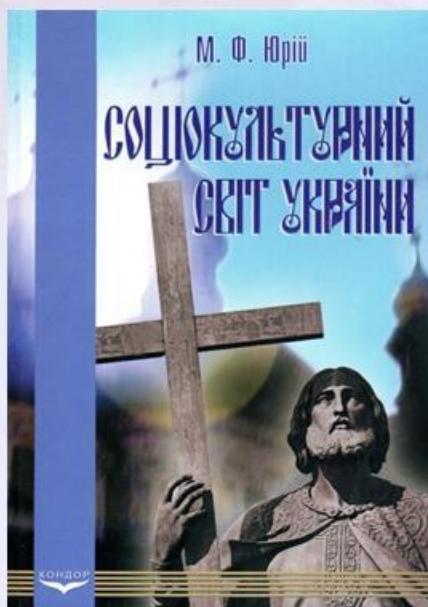
Для студентів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців, усіх, кого цікавлять проблеми історії та теорії культури.



Борисенко В. К. Весільні звичаї та обряди на Україні (Історико-етнографічне дослідження) / В. К. Борисенко ; [відп. ред. М. М. Пазяк ; ІМФЕ АН УРСР]. — Київ : Наук. думка, 1988.

У монографії досліджуються весільні звичаї та обряди України. Розглядається структура обряду, визначаються типи весілля в різних етнорегіонах, приділяється увага вивченю символіки й атрибутики народного традиційного обряду, проблемі творчого використання прогресивних традицій у сучасному сімейному святі.

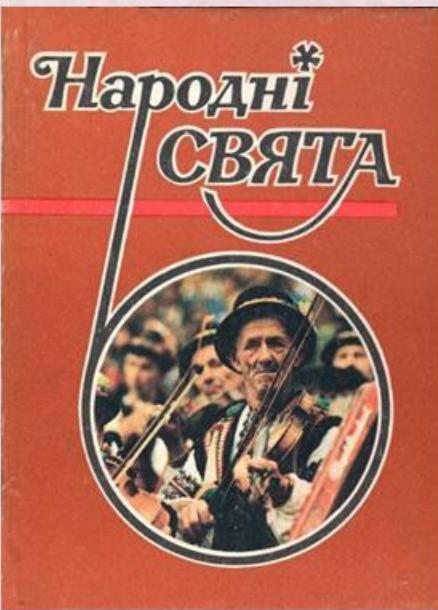
Для етнографів, істориків, мовознавців, студентів гуманітарних факультетів.



Юрій М. Ф. Соціокультурний світ України : монографія / М. Ф. Юрій. — 2-ге вид. — Київ : Кондор, 2008. — 738 с.

Монографія присвячена місії України й українського народу у світовому співтоваристві на рубежі Західної та Східної цивілізації. Автор намагається прослідкувати розвиток самоідентифікаційної свідомості українського народу, становлення його державності, релігійних вірувань та менталітету.

Видання призначено для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться історією й культурою українського народу.



Пригорницький В. В. Народні свята : / В. В. Пригорницький. — Ужгород: Карпати, 1989. — 146 с. : іл.

У книзі розповідається про традиційну і сучасну обрядову символіку в народних святах Закарпаття, Прикарпаття і Північної Буковини.

Для масового читача.



Державний Гімн України : популярний історичний нарис / [уклад.: М. П. Линник, В. М. Пономаренко]. — Київ : Музична Україна, 2006. — 56 с.

Гімн у перекладі з грецької мови означає святочна пісня. Державний Гімн є одним із символів державної символіки і ідентифікує державу на міжнародних зібраннях, форумах, спортивних змаганнях.

Державним Гімном України є пісня «Ще не вмерла Україна», слова Павла Чубинського, музика Михайла Вербицького. Офіційно «Музична редакція» Державного Гімну була прийнята Верховною Радою України 15 січня 1992 р.

Нарис знайомить читача з біографічними відомостями про Павла Платоновича Чубинського — автора слів Державного гімну України.

З представленими в медіа-огляді виданнями Ви можете ознайомитися в бібліотеці НТУ «ХПІ».  
Детальна інформація про місце знаходження книг в електронному каталогі бібліотеки на  
сайті: <http://library.kpi.kharkov.ua>

При підготовці презентації використані матеріали сайтів:

<https://naurok.com.ua>;

<https://farion.ua>;

<https://litpro2.oa.edu.ua>;

<https://uk.wikipedia.org>

та ін.

В оформленні презентації використано малюнки українського художника,  
графіка Миколи Кочубея.



років  
Незалежності  
України

